

REFERENDARZE SĄDOWI

REFERENDARZE SĄDOWI

- ✘ Zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości, wykonują w sądach referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi. (art. 2 § 2 PrUSP)
- ✘ Przyjmuje się, że instytucja referendarza sądowego jest wzorowana na podobnej instytucji funkcjonującej w Niemczech i Austrii: *Rechtspfleger*. We Francji wyższy urzędnik sądowy nazywa się *greffier*.

ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRAWNEJ, INNE NIŻ WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

- ✘ Z powyższego wynika zróżnicowanie wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości od zadań z zakresu ochrony prawnej, innych niż wymiar sprawiedliwości. Te pierwsze zarezerwowane są wyłącznie dla sędziów i, w ograniczonym zakresie, asesorów sądowych. Wymiar sprawiedliwości jest to rozstrzyganie konfliktów co do prawa środkami przymusu prawnego, a więc przedmiotem wymiaru sprawiedliwości są konflikty (spory) powstające w stosunkach prawnych. Nie jest więc wymiarem sprawiedliwości samo stosowanie prawa, gdy jego przedmiotem jest stosunek o charakterze niekonfliktowym, choćby ta działalność była wykonywana przez sądy. To ostatnie można nazwać zadaniami z zakresu ochrony prawnej, co potwierdza doktryna, bowiem przez pojęcie „ochrona prawna” rozumie się „zadania sądów, które nie polegają na rozstrzygnięciu sporów o prawo i konfliktów prawnych, ani na rozstrzygnięciu o zasadności zarzutów karnych”.
- ✘ S. Włodyka, Ustrój organów ochrony prawnej, Warszawa 1968, s. 49.
- ✘ T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwulski, Komentarz do ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, Warszawa 2003, s. 15.
- ✘ T. Ereciński, J. Gudowski (red.), J. Iwulski, Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz, Warszawa 2009, s. 595.
- ✘ B. Oręziak, Kompetencje referendarza sądowego w polskiej procedurze karnej - analiza de lege lata, Młody Jurysta 2017/1, s. 56 -57.

PRAWO USTROJOWE

- ✘ Art. 147 § 1. W sądach do wykonywania określonych w ustawach czynności należących do sądów w zakresie ochrony prawnej, innych niż wymiar sprawiedliwości, są zatrudniani referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi.

PRAWO USTROJOWE

- ✘ Na stanowisko referendarza sądowego może być mianowana osoba, która posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, jest nieskazitelnego charakteru, ukończyła wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskała tytuł magistra prawa lub zagraniczne uznane w Polsce, ukończyła 24 lata oraz zdała egzamin referendarski, sędziowski, prokuratorski, notarialny, adwokacki lub radcowski lub ukończyła aplikację sędziowską albo aplikację prokuratorską (art. 149 § 1 PrUSP).

PRAWO USTROJOWE

- ✘ Z kolei, na stanowisko starszego referendarza sądowego może być mianowany referendarz, który zajmował stanowisko referendarza sądowego przez co najmniej dziesięć lat, nie był karany za przewinienia dyscyplinarne i uzyskiwał pozytywne okresowe oceny (art. 150 § 1 PrUSP).
- ✘ Art. 151. § 1. W zakresie wykonywanych obowiązków referendarz jest niezależny co do treści wydawanych orzeczeń i zarządzeń określonych w ustawach.

REFERENDARZ SĄDOWY W POSTĘPOWANIU CYWILNYM

- ✘ Referendarz sądowy może wykonywać czynności w postępowaniu cywilnym w przypadkach wskazanych w ustawie. W zakresie powierzonych mu czynności referendarz sądowy ma, zależnie od rodzaju podejmowanej czynności, prawa i obowiązki sądu albo przewodniczącego (art. 47¹ KPC)

CZYNNOŚCI REFERENDARZA I

Wśród czynności, do których dokonywania uprawniony jest referendarz sądowy na gruncie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego wskazać należy:

- ✘ wykonywanie czynności w sprawie, z wyłączeniem prowadzenia rozprawy i wydania wyroku, w postępowaniu upominawczym i nakazowym (art. 480⁴ § 2 KPC);
- ✘ wykonywanie czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 505²⁸ KPC);
- ✘ wydawanie nakazów zapłaty i zarządzeń w europejskim postępowaniu nakazowym (art. 505¹⁶ § 2 i 3 KPC);
- ✘ wydawanie zarządzeń w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń (art. 505²² § 2 KPC);
- ✘ wykonywanie czynności w postępowaniu wieczystoksięgowym (art. 509¹ § 1 KPC);

CZYNNOŚCI REFERENDARZA II

- ✘ wykonywanie czynności w postępowaniach dotyczących rejestrów i ewidencji prowadzonych przez sądy, z wyjątkiem (art. 509¹ § 2 KPC):
  - przygotowania i prowadzenia rozprawy,
  - odmowy wpisu partii politycznej do ewidencji,
  - wykreślenia wpisu partii politycznej z ewidencji oraz
  - zawieszenia wydawania dziennika lub czasopisma;
- ✘ wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa spadkowego, z wyłączeniem prowadzenia rozprawy, zabezpieczenia spadku oraz przesłuchania świadków testamentu ustnego (art. 509¹ § 3 KPC);
- ✘ wykonywanie czynności w sprawach depozytowych, z wyłączeniem spraw o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu (art. 509¹ § 3 KPC);
- ✘ wydawanie postanowień w wypadkach wskazanych w ustawie (np. art. 364 § 2 KPC, art. 123 § 2 KPC);
- ✘ nadawanie biegu apelacji (art. 373 § 2 KPC);
- ✘ wydawanie zarządzeń (art. 130⁵ KPC).

CZYNNOŚCI REFERENDARZA III

Referendarz sądowy uprawniony jest do wykonywania czynności w zakresie orzekania w przedmiocie kosztów sądowych, na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych (dalej: KSCU), do których należą:

- ✘ zarządzanie zwrotów opłat sądowych (art. 82 KSCU);
- ✘ przyznawanie i ustalanie należności świadków, biegłych, tłumaczy, stron oraz mediatorów za prowadzenie mediacji na skutek skierowania przez sąd (art. 93 ust. 1 KSCU);
- ✘ wykonywanie czynności w zakresie zwalniania od kosztów sądowych, przewidzianych w ustawie (art. 118 KSCU);
- ✘ na zarządzenie prezesa sądu rejonowego lub okręgowego – wykonywanie czynności w sprawach odroczenia lub rozłożenia na raty należności sądowych (art. 125 KSCU).

POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE

- ✘ Referendarz uprawniony jest również do dokonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym. Zgodnie z art. 759 § 1 KPC, referendarz sądowy może wykonywać czynności zastrzeżone dla sądu, z wyłączeniem stosowania środków przymusu, orzekania o ściągnięciu należności w trybie art. 873 KPC, stwierdzenia wygaśnięcia skutków przybicia i utraty rękojmi, spraw o egzekucję świadczeń niepieniężnych z wyjątkiem wydania rzeczy ruchomej, spraw o egzekucję przez zarząd przymusowy, spraw o egzekucję przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego.

SKARGA NA ORZECZENIE REFERENDARZA

Art. 398²²

- ✘ § 1. Na orzeczenie referendarza sądowego służy skarga w przypadkach, w których na postanowienie sądu służyłoby zażalenie.
- ✘ § 2. Skargę wnosi się do sądu, w którym referendarz sądowy wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia, a jeżeli zażądano uzasadnienia tego orzeczenia – od dnia jego doręczenia z uzasadnieniem.
- ✘ § 3. W przypadku wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc.
- ✘ § 4. Jeżeli skarga jest oczywiście uzasadniona, referendarz sądowy, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie tygodnia od dnia wniesienia skargi może postanowieniem stwierdzić zasadność skargi i w miarę potrzeby wydać ponowne orzeczenie. Na ponowne orzeczenie służy skarga na zasadach ogólnych, jednak w przypadku jego zaskarżenia przepisu paragrafu niniejszego nie stosuje się.
- ✘ § 5. Po utracie mocy orzeczenia referendarza sądowego sąd rozpoznaje sprawę jako sąd pierwszej instancji. Jeżeli zaskarżenie postanowienia do sądu wyższego rzędu nie jest możliwe ze względu na brak takiego sądu, środek zaskarżenia rozpoznaje ten sam sąd w innym składzie.
- ✘ § 6. Jeżeli referendarz sądowy uzna, że skarga podlega odrzuceniu, przedstawia sprawę sądowi. W przypadku uznania, że brak jest podstaw do odrzucenia skargi, sąd może od razu rozpoznać sprawę, o ile stan sprawy na to pozwala.
- ✘ § 7. Przepisy § 1–6 stosuje się odpowiednio do postępowania ze skargi na zarządzenie referendarza sądowego.

SKARGA NA ORZECZENIE REFERENDARZA

Art. 398²³

- ✘ § 1. Wniesienie skargi na postanowienie referendarza sądowego w przedmiocie kosztów sądowych lub kosztów procesu oraz na postanowienie o odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego wstrzymuje wykonalność tego postanowienia.
- ✘ § 2. Jeżeli wniesiono skargę na postanowienie referendarza sądowego wydane na podstawie art. 395 § 2, ponowne wydanie postanowienia na tej podstawie przez referendarza sądowego nie jest dopuszczalne.
- ✘ § 3. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego jako sąd drugiej instancji. Po rozpoznaniu skargi sąd utrzymuje w mocy lub zmienia zaskarżone postanowienie, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu.
- ✘ Skarga powinna spełniać ogólne wymogi formalne przewidziane dla pism procesowych (art. 126 KPC) i zostać opłacona w kwocie wynoszącej wysokość opłaty od wniosku o wydanie tego orzeczenia, nie więcej jednak niż 100 złotych (art. 25 § 2 KSCU).

SKARGA NA ORZECZENIE REFERENDARZA

Art. 398²⁴

- ✘ W zakresie nieuregulowanym do postępowania ze skargi na orzeczenie referendarza sądowego stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu.”;

UTRATA MOCY ORZECZENIA REFERENDARZA

Zgodnie z art. 398²² § 3 KPC,
W przypadku
wniesienia skargi
orzeczenie
referendarza
sądowego traci
moc.

WYJĄTEK:
w
postępowaniu
wieczysto-
księgowym

WYJĄTEK: w
postępowaniu
rejestrowym o
wpis do
Krajowego
Rejestru
Sądowego
oraz rejestru
zastawów

WYJĄTEK:

- Koszty sądowe i koszty procesu
- postanowienie o odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego
(wstrzymuje wykonalność tego postanowienia)

POSTĘPOWANIE WIECZYSTOKSIĘGOWE

- ✘ W razie wniesienia skargi na wpis w księdze wieczystej **wpis nie traci mocy**. Rozpoznając sprawę, sąd zmienia zaskarżony wpis przez jego wykreślenie i dokonanie nowego wpisu lub wydaje postanowienie, którym zaskarżony wpis utrzymuje w mocy albo uchyla go w całości lub w części i w tym zakresie wniosek oddala bądź odrzuca, względnie postępowanie umarza (art. 518¹ § 3 KPC).

POSTĘPOWANIE REJESTROWE

- ✘ W razie zaskarżenia orzeczenia zarządzającego wpis, orzeczenie pozostaje w mocy do chwili rozpatrzenia skargi przez sąd rejonowy rozpoznający sprawę jako sąd pierwszej instancji. Rozpoznając sprawę, sąd wydaje postanowienie, w którym zaskarżone orzeczenie i dokonany na jego podstawie wpis zmienia albo utrzymuje w mocy, albo uchyla w całości lub w części i w tym zakresie wniosek oddala bądź odrzuca, względnie postępowanie umarza (art. 518¹ § 3a KPC).

ASESORZY SĄDOWI

W sądach rejonowych zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują także asesory sądowi, z wyłączeniem:

- ✘ 1) stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym wobec zatrzymanego przekazanego do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania;
- ✘ 2) rozpoznawania zażaleń na postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia, na postanowienia o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia i na postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw;
- ✘ 3) rozstrzygania spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, spraw dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych oraz spraw należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw (art. 2 § 1a PrUSP)
- ✘ Zadania referendarzy sądowych, mogą wykonywać asesory sądowi (art. 2 § 2a PrUSP) .

WYDAWANIE ZARZĄDZEŃ PRZEZ ASYSTENTA SĘDZIEGO

- ✘ Art. 47². § 1. W zakresie czynności przewodniczącego zarządzenia może również wydawać asystent sędziego, z wyjątkiem zarządzenia o zwrocie pisma procesowego, w tym pozwu. W każdym przypadku przewodniczący może uchylić lub zmienić zarządzenie asystenta.
- ✘ § 2. W terminie tygodnia od dnia doręczenia stronie zarządzenia asystenta sędziego o wezwaniu do uiszczenia opłaty, z pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia zastrzeżenia, strona może wnieść zastrzeżenie do zarządzenia asystenta sędziego o wezwaniu do uiszczenia opłaty. Zastrzeżenie powinno zawierać wskazanie zaskarżonego zarządzenia. Zastrzeżenie nie wymaga uzasadnienia.
- ✘ § 3. W razie wniesienia zastrzeżenia zarządzenie asystenta sędziego o wezwaniu do uiszczenia opłaty traci moc. Zastrzeżenie wniesione po upływie terminu lub niespełniające warunków formalnych pisma procesowego nie wywołuje skutków i pozostawia się je bez rozpoznania, bez wzywania do jego poprawienia lub uzupełnienia. W takim przypadku przewodniczący z urzędu bada prawidłowość zarządzenia asystenta sędziego.